

Mottagare:
Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar från Filipstads kommun Betänkande med förslag om ett gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22) samt Promemoria 2018-09-03, ett socialt hållbart eget boende för asylsökande

Filipstads Kommun

Filipstads kommun lämnar synpunkter till denna utredning med perspektivet att kommunen har haft ett stort mottagande över tid. Dels i form av asylboenden och dels i form av att nyanlända i hög grad har egenbosatt sig i kommunen, efter att uppehållstillstånd erhållits och därmed påbörjat sin etableringstid i Filipstad. Filipstads kommun har i och med detta en lång erfarenhet av mottagningssystemets kritiska delar.

Allmänt om utredningen

Filipstads kommun ställer sig positiv till intentionerna att ha ett sammanhållet och förutsägbart mottagningssystem. Utredningen tar i huvudsak upp de problemställningar som finns men bortser från några centrala utmaningar i en långsiktigt hållbar mottagningsprocess.

Vi ser positivt på att ersättningssystemet i hög grad är automatiskt då tidigare system inneburit stora administrativa kostnader för kommunerna. Ersättningsnivåerna är dock alldeles för låga och är beräknade på felaktiga premisser.

Utredningen förutsätter att de utförande parterna (MIV och AF) har förmåga och kapacitet att, på mycket kort tid, effektivt utreda, kartlägga och placera de asylsökande efter de individuella förutsättningarna, bäst möjliga kommun och samtidigt upprätthålla en dialog med kommunerna.

Utredningen saknar i stora delar ett regionalt perspektiv där Länsstyrelsen visserligen nämns som en möjlig samordnare, men utan mandat eller uppdrag. Detta borde förtydligas då många frågor kan få mer flexibla lösningar i ett regionalt perspektiv.

De ekonomiska sanktioner som föreslås mot individer och kommuner är troligen för låga för att ha någon effekt. Sanktionerna mot individer som egenbosätter sig under asylprocessen görs utifrån en väldigt låg ersättningsnivå varför sanktionen inte blir tillräckligt kännbar för att ha någon större effekt. De kommunala sanktionerna i form av delvis uteblivna statsbidrag som föreslås kan nog uppfattas som ringa för välbeställda storstadsnära kommuner.

Utredningens ersättningsberäkningar beräknade enligt migrationsverkets miniminivåer där ett antal kostnadsposter troligen finns tagna i migrationsverkets overheadbudget och

därmed inte finns medräknade i de föreslagna ersättningsnivåerna. Detta får till följd att de föreslagna ersättningsnivåerna inte alls speglar de reella kostnaderna för kommunerna. Nivåerna är dessutom satta med stordriftsfördelarnas nyckeltal vilket ytterligare distanserar ersättningsnivåerna från de reella kostnaderna för den enskilda kommunen.

Sammanhållen process

En sammanhållen process är nödvändig för att klara framtida utmaningar. Systemet med mottagningscentras är i grunden bra men har troligen för låg kapacitet. Resonemanget i utredningen bygger på, att tillflödet av asylsökande är jämn över året och kapacitetsplaneringen i hela systemet följer dessa förutsättningar. Erfarenheten visar att tillflödet är ojämnt fördelat över året. Detta kommer troligen att orsaka störningar i hela systemet med längre handläggningstider som i sin tur kommer att påverka kommunernas planering och beredskap. Vi tror därför att kapaciteten i systemet bör vara betydligt högre än utredningens förslag, detta för att möjliggöra att tänkta ledtider kan hållas. För att kunna leverera en kvalitativt godtagbar mottagningsmiljö i kommunerna behöver fördelningstalen analyseras grundligt och en stor vikt måste läggas på arbetsmarknadens förutsättningar att på sikt kunna erbjuda de nyanlända en utkomst. Kommuner på landsbygden har i allmänhet inte denna förutsättning. En landsbygdskommun som Filipstad kan göra ett utmärkt arbete med mottagande och integrationsförberedande insatser och efterföljande rustande för arbetsmarknaden, men vi kan inte skapa en plats på den lokala arbetsmarknaden för det stora flertalet. Mottagandeutredningens förslag att de som placeras under sin asylperiod i en landsbygdskommun sedan skall bli kvar under en etableringsfas kommer troligen att leda till att individerna får svårigheter att komma i egenförsörjning.

Det kompletterande förslaget rörande EBO är otillräckligt och sanktionerna som en individ drabbas av kommer troligen ha en mycket marginell effekt. Tidigare erfarenheter visar också att det är väldigt lätt att runda systemen med bl.a. alternativa folkbokföringsadresser. EBO lagstiftningen tar heller inte tag i det stora problemet: Egenbosättning efter erhållet uppehållstillstånd. Kommuner som nått en kritisk massa kommer fortsatt att ha ett högt inflöde av egenbosättare som i första hand flyttar dit många i den egna etniska gruppen redan bor. Detta faktum gör att integrationsprocessen inte fungerar tillfredställande och får också till följd att vissa kommuner får bära en tyngre börda än andra.

Fördelning av nyanlända

Utredningen presenterades innan de konsekvenser som bosättningslagens brister genererat framgått. För att få ett långsiktigt hållbart mottagningssystem med efterföljande bosättning, integration och etablering på arbetsmarknaden behöver ett kommande förslag analysera följderna av det som redan genomförts. Riskerna för att en del kommuner aktivt undandrar sig sitt ansvar efter en inledande tid är uppenbar. Fördelningen av asylsökande och därmed bosatta bör ske på en mer regional nivå där kommunerna tillsammans med statens representant (Länsstyrelsen) är överens om de enskilda kommunernas ansvar. Detta kan leda till en bättre och jämnare integrationsprocess för kommuner och individer. Resurser kan fördelas och allokeras på ett flexibla sätt, samt att ansvaret som den enskilda kommunen blir tydligare.

Utredningen föreslår att alla individer skall utredas, kartläggas och kommunplaceras på ankomstcenters. Detta är i grunden en god idé då bättre matchning mellan individ och lokala förutsättningar för denne är en viktig aspekt. Detta samtidigt som man kan bygga upp en bra kompetens som kan utföra detta. Historiskt så har de myndigheter som föreslås leda detta arbete (MIV och AF) inte riktigt levererat det som vi som kommun förväntat sig av dem. Det kanske kan vara en god idé att skapa en mottagandemyndighet som hanterar alla frågor som inte rör rena asyl och uppehållstillståndsfrågor.

Ersättningsnivåer

De föreslagna ersättningsnivåerna är alldeles för låga och är beräknade på migrationsverkets absoluta miniminivåer. För en kommun är det omöjligt att leverera någon som helst kvalité för de föreslagna beloppen. Detta gäller såväl boende, uppehälle, utbildning, integrationsfrämjande insatser och nödvändiga sociala insatser. En miniminivå för att klara uppdraget ligger på 2-3 gånger högre än det föreslagna belopp. Utredningens förslag om en automatiserad utbetalningsprocess är dock ett bra förslag.

Per Gruvberger
Kommunalråd

Hannes Fellsman
Förvaltningschef
Arbetsmarknads- och integrationsenheten